

El Museu d'Història de Catalunya del Palau de Mar de Barcelona dedica una modesta exposició –sense catàleg– al doctor Bartomeu Robert (1842-1902), amb motiu del centenari de la seva mort. L'ha muntada en col·laboració amb la Fundació Universitat Autònoma de Barcelona i la Fundació Doctor Robert i és oberta fins al 29 de desembre. L'exposició s'estructura en set àmbits: l'home, el metge, el renovador, el ciutadà, l'alcalde, el diputat i, finalment, el símbol.

Era una gran oportunitat per recordar la figura i retre homenatge com cal a la seva obra. Bartomeu Robert, diu l'opuscle de l'exposició, va esdevenir el líder carismàtic de l'incipient catalanisme polític i la seva gestió com a alcalde de Barcelona (uns mesos de l'any 1899) va ser determinant en la lluita contra el caciquisme i la corrupció electoral.

L'aniversari de la mort del doctor Robert, la primera celebració important del personatge –el centenari del naixement es va escaure en un any tan desavinent com va ser el 1942–, arriba quan l'operació que va reforçar el mite del doctor Robert, la construcció del monument de la plaça Universitat de Barcelona, ja ha caigut en l'oblit general i, consegüentment, el mite, en gran part.

Després de ser desmuntat per les autoritats franquistes, el primer ajuntament democràtic i d'esquerres va amagar el monument –literalment i figuradament– en traslladar-lo, reconstruït, a la mal

La força pretèrita del mite del doctor Robert

Quan es va inaugurar el monument al doctor Robert a la plaça de la Universitat, els barcelonins van anar a recollir aigua de la font que hi brollava: la imaginaven miraculosa. El monument és clau en la formació del mite, diu el professor Stéphane Michonneau.

anomenada plaça de Tetuan, de fet un giratori de cotxes. D'aquesta forma, ha desaparegut del paisatge barcelonès urbà, artístic, popular i típic; ha deixat de formar part honorable, íntima i familiar de la ciutat.

Ara que el monument està arraconat i mig oblidat, és bo recordar la història de la seva construcció, la història política, ciutadana i artística.

Hi ha una manera ben fàcil de fer-ho: la lectura d'un llibre que s'ha acabat de publicar, *Barcelona: memòria i identitat. Monuments, commemoracions i mites*, traducció del francès d'una reescriptura de la tesi doctoral del professor de la Universitat de Poitiers Stéphane Michonneau (Antony, França, 1966). La tesi va merèixer el premi Ciutat de Barcelona, Duran i Sempere, 1999. El llibre ha estat publicat per Eumo en la col·lecció "Referències", en versió de Rosa Martínez.

La popularitat del monument, d'una manera especial entre els nacionalistes, es basà, diu el professor francès, en el geni de l'escultor Josep Llimona, que va materialitzar les encarnacions múltiples del doctor Robert. La seva estructura piramidal associa un pedestal ample que recorda el gres del massís de Montserrat i, en la part superior, un conjunt esculpit que representa una estructura temàtica: dos grups de quinze estàtues formen una garlanda al voltant d'un roc del qual destaca el bust del doctor Robert. El lligam essencial entre aquests tres elements és una immensa bandera de bronze, la senyera.

El primer grup, situat a la part posterior del monument, fa referència al metge. Un reguitzell de cinc infants es dirigeixen cap a una dona que consola una nena petita que plora. "Aquesta figura maternal s'assimilà de seguida a la medicina que alleuja els mals o a la versió laïcitzada d'una patrona catalana", interpreta Michonneau.

El segon grup, que ocupa la part frontal, "destaca pel moviment i l'escenificació dels personatges". S'hi reconeix un capellà que llegeix un llibre a un ferrer i un segador, ambdós dominats pel jove poeta que porta la senyera. Aquest grup és en si mateix un programa catalanista eloqüent "que associa el desvet-

llament del sentiment nacional, el poeta de la Renaixença i el capellà català". Segons va dir *La Veu de Catalunya*, el poeta i el capellà porten la bona nova de l'alliberament del poble català, simbolitzat pel ferrer i el segador. El crític d'art Lluís Bassegoda identificà la doble figuració del capellà i el poeta amb Jacint Verdaguer, el novembre de 1910.

Per a Michonneau, el segador i la senyera són les figures centrals. El segador simbolitza no solament el vincle a la terra catalana, sinó que és també un signe de revolta, en referència a la jornada del Corpus de 1640. La senyera, lligam entre les escenes, és rematada per la Creu de Santa Eulàlia, patrona de Barcelona. "Aquest bonic sincretisme que institueix Barcelona al capdavant de Catalunya va fer de la simbologia política de la bandera una peça central de la tasca de memòria nacionalista", diu el professor.

La desaparició de Bartomeu Robert, recorda Stéphane Michonneau, va servir immediatament per als interessos polítics de la jove Lliga Regionalista i el diari *La Veu de Catalunya* s'apropià del personatge. El mite estava relacionat amb la vida del doctor Robert, però la commemoració pretenia més aviat crear una imatge llegendària que es pogués substituir en el record més pròxim. Més que el monument a un gran home és el

A l'esquerra, monument al doctor Robert, amb les estàtues de Josep Llimona, actualment instal·lat a la plaça de Tetuan. A sota, l'estudiant de Medicina Bartomeu Robert és, amb barba, el segon a la dreta, de la segona fila, amb els companys de curs, a l'Hospital de la Santa Creu barceloní.

